

Arkhimédész halála

Az a bizonyos história Arkhimédésszel ugyanis nem egészen úgy történt, ahogyan megírták; igaz ugyan, hogy megölték, amikor a rómaiak elfoglalták Szirakuzát, de nem felel meg a tényeknek, hogy a házába egy fosztogató római katona tört volna be, és Arkhimédész mértani rajzaiba merülve, hargosan ráfordult: „Ne bántsд köreimet!” Először is Arkhimédész nem volt amolyan szórakozott professzor, aki nem tudja, mi történik körülötte; ellenkezőleg, természetétől fogva igazi katonaember volt, aki hadigépeket szerkesztett a szirakuzaiaknak a város megvédésére; másodszor pedig az a római katona sem volt valami részeg fosztogató, hanem egy művelt és becsvágyó vezérkari százados, Lucius nevezetű, aki jól tudta, kivel beszél, és nem fosztogatni jött, sőt, a ház küszöbén feszes vigyázzba vágta magát, tisztelgett és így szólt:

– Üdvözöllek, Arkhimédész.

Arkhimédész felemelte pillantását a viasztábláról, amelyen valóban rajzolgatott valamit, és azt mondta:

– Mi az?

– Arkhimédész – kezdte Lucius –, mi jól tudjuk, hogy a te hadigépeid nélkül ezek a szirakuzaiak egy hónapig sem tarthaták volna magukat; így meg két esztendeig bajlódunk velük. Ne gondold, hogy mi, katonák, nem becsüljük meg az ilyesfélét. Nagyszerű masinák. Gratulálok!

Arkhimédész legyintett.

– Ugyan, kérlek, semmi az egész. Községes hajítógépek, amolyan nagyobb fajta játékszerek. Tudományos szempontból nézve nem sokat jelentenek.

– De katonai szempontból igen – vélekedett Lucius. – Ide figyelj, Arkhimédész, azért jöttem, hogy felszólítsalak, dolgozz velünk!

– Kivel?

– Velünk, rómaiakkal. Elvégre tudnod kell, hogy Karthágó hanyatlóban van. Kár segíteni nekik. Most majd úgy ellátjuk Karthágó baját, hogy bámulni fogsz. Inkább velünk tarthatnátok, mindnyájan.

– Miért? – dünnyögte magában Arkhimédész. – Mi, szirakuzaiak, véletlenségből görögök vagyunk. Miért kellene veletek tartanunk?

– Mert Szicíliában éltek, és nekünk Szicíliára szükségünk van.

– S miért van rá szükségetek?

– Mert uralkodni akarunk a Földközi-tengeren.

– Aha – jegyezte meg Arkhimédész, és töprengve meredt a viasztáblára. – De én nem tanácsolnám nektek, Lucius. Ide figyelj, a világ urának lenni, ez egykor kegyetlenül sok munkát ad majd nektek. Kár a fáradságért, ami rátok szakad.

– Mindegy, de nagy birodalom leszünk.

– Nagy birodalom – morgott Arkhimédész. – Akár kis kört rajzolok, akár nagy kört, mindenképpen csak kör az. Határa van így is, úgy is... Sohasem szabadultok meg a határoktól, Lucius. Azt hiszed, hogy a nagy kör tökéletesebb a kicsinél? Azt képezed, hogy nagyobb geométer vagy, ha nagyobb kört rajzolsz?

– Ti, görögök, egyre csak érvekkel játszadoztok – vetette ellen Lucius százados. – Mi másképpen bizonyítjuk be a magunk igazát.

– Mivel?

– Tettekkel. Elfoglaltuk például ezt a ti Szirakuzátokat. Szirakuza tehát a miénk. Világos bizonyíték ez?

– Világos – mondta Arkhimédész, és az íróvesszővel beletúrt a hajába. – Igen, elfoglaltátok Szirakuzát; csakhogy ez már nem az a Szirakuza, soha többé nem is lesz, ami

eddig volt! Nagy és dicső város volt ez, ember; most már nem lesz nagy soha többé. Kár Szirakuzáért.

– Róma azonban nagy lesz. Róma lesz a legerősebb a földkerekségen. És így is kell lennie.

– Miért?

– Hogy megmaradjon. Minél erősebbek vagyunk, annál több az ellenségünk. Ezért van rá szükség, hogy mi legyünk a legerősebbek.

– Hát ami az erőt illeti... – dűnnyögte Arkhimédész. – Tudod, én egy keveset értek a fizikához is, Lucius, és most mondanék neked valamit. Az erő lekötődik.

– Mit jelentsen az?

– Hát ez amolyan törvény, Lucius. Az erő, amely hat, ezáltal lekötődik. Minél erősebbek lesztek, annál több erőtök használódik fel hozzá, és egyszer eljön az a perc...

– Mit akartál mondani?

– Ugyan, semmit. Nem vagyok én próféta, jóember, csupán fizikus. Az erő lekötődik. Többet nem tudok.

– Ide hallgass, Arkhimédész, nem akar nál velünk dolgozni? Fogalmad sincs róla, micsoda óriási lehetőségek nyílnának előtted Rómában. Te építenéd a világ legerősebb hadigépeit...

– Már meg kell hogy bocsáss, Lucius, öregember vagyok, és szeretném még kidolgozni, kifejteni egy-két gondolatomat... Amint látod, most is éppen rajzolgatok valamit.

– Arkhimédész, hát nem csábít az a gondolat, hogy velünk együtt megszerezd a világaluralmat? Miért hallgatsz?

– Ne haragudj – pusmogott Arkhimédész a viasztáblája fölé hajolva. – Mit is mondtál?

– Hogy a magadfajta ember kezébe keríthetné az uralmat az egész világ fölött.

– Úgy, világaluralom – szolt Arkhimédész töprengve. – Ne neheztelj rám, de most fontosabb dolgom van. Tudod, tartósabb, időtállóbb valami, ami valóban megmarad.

– Mi az?

– Vigyázz, ne töröld el a köreimet! Arról van szó, hogy hogyan kell kiszámítani a körcikk területét.

Később hivatalos jelentést adtak ki, hogy a tudós Arkhimédész szerencsétlen baleset következtében életét veszítette.

Forrás: Karel Capek: *Történelmi görbétükör*. Bp., 1970.

Adomazgaza: Mészáros Csaba

A Hattyasi Suttyók nyerték a Belvedere-kupát

1999. október 8-án negyedik alkalommal rendeztük meg a Belvedere-kupa labdarúgótornát. A Hattyas sor szabadtéri és csarnokbeli pályáin két csoportban hét csapat vágott neki a küzdelmeknek.

A futballpályán is kiváló történelem szakosokat a hozzátartozók serény sereglete buzdította, a tanszék oktatói közül is többen megjelentek. A legnagyobb feltűnést mégis az új tanár, *Rácz Lajos* keltette, hiszen a Fehérterror csapatának hálóőreként egészen kiváló kapusteljesítménnyel rukkolt elő.

A Belvedere szerkesztői ezúttal is bebizonyították, hogy – amint minden pályán – a futballban is helyállnak. Szokás szerint a *Forró-Döbör-Jancsák*-trió vette vállaira a csapatot, de *Kovács József* és *Domonkos Tamás* is hengerelt. Elöl pedig *Nagy Tamás* bizonyította, hogy olyan, mint az egri bor: minél öregebb, annál jobb.

A fiatalok persze behozhatatlan előnyben voltak. Különösen a *Hattyasi Suttyók Kovács Zoltán Fan Club* (sic! – egyébként inkább a csapatnév első fele tűnt találónak) és a Fehérterror csapata emelkedett ki a mezőnyből, ám a Homo Labilis és a Tű szerkesztősége is büszke lehetett csapatára.

Végül az elsőként említett négy csapat jutott az előöntőbe. Itt győzött a papírforma: a Suttyók simán lelépték az elképesztő sérüléshullámba került Belvedereséket. (Először Jancsák Csaba, utána *Ménési György*, végül Domonkos szenvedett súlyos sérülést.) Ráadásul még 0-0-nál előbb a forróvérű Forró, majd a vasmarkú Kovács kapott kétperces kisbüntetést, és ez már több volt, mint amit a hőiesen küzdő öregfiúk elviselhettek. A másik ágon a Fehérterror ugyanilyen könnyedén jutott a döntőbe.

A harmadik helyért az erejével teljesen elkészült Belvedere, nagy izgalmak után, 1-0-ra verte a Homo Labilist. A döntőben a meggyőzőbb teljesítményt nyújtó Suttyók 3-1-re diadalmaskodtak a Fehérterror felett.

A jó hangulatú, nemes vetélkedés harmadik félidejét a vízműves klubban tartottuk. A Belvedere szerkesztősége itt adta át a megérdemelt jutalmakat a jócskán megszomjazott helyezetteknek, valamint a torna gólkirálynak, *Török Zsolt*nak és a legjobb kapusnak, *Szabó Gábornak*.

Találkozzunk jövő tavasszal!

ZÉKÁNY EDMUND

Számunk szerzői

ÁCS TIBOR tanár; BÁNKI-NAGY ENDRE hallgató (JGYTF); BARICZ ÁRPÁD hallgató (JATE BTK); BODNÁR TAMÁS hallgató (JGYTF); ENGI JÓZSEF közlekedéstörténész, Szeged; FORRÓ LAJOS tanár; HEGYI GERGELY hallgató (JGYTF); KISS GÁBOR FERENC tanár, hallgató (JGYTF); KOVÁCS GYÖRGY PhD-ösztöndíjas (JATE TTK); MÉSZÁROS CSABA hallgató (JGYTF); NAGY TAMÁS középiskolai tanár (Tatabánya); NÓTÁRI TAMÁS hallgató (JATE BTK-ÁJTK); ÖRDÖG ANDREA tanár; PATAKY ZOLTÁN, Tatabánya; RÓNYAI LÁSZLÓ hallgató (JGYTF); SOMOGYI FERENC hallgató (JATE BTK); VINCZE JÓZSEF hallgató (JGYTF).